

ACC. N:R M. 14737:1-10.

Landskap: Skåne Upptecknare: O. W. Möller, Löberöd
Härad: Frösta Berättare: " " " "
Socken: Harlösa Berättarens yrke: f. d. lantbr.
Uppteckningsår: 1959 Född år 1872 i Harlösa

FOLKLIVS-
ARKIVET
LUND

Livesmide. s. 1-10.

Lu F 113.

Den av mig personligt kände liebmådan
 var Anderspersson och när han såväl kni-
 var som här var märkt med F.P. kunde man
 tala på dess skärpa. Jag citerar här
 I mitt band om hem Bokseröd sutta tvänne
 drängar i den så kallade "Folkastuan". De
 skärpte om sina eggvassa knivar. Då sa
 den drängen som hette en F.P. kniv. Låt
 oss knypa dem i hals men F.P. kniven stod sig
 Ja det är inte alltid ställt utan den rätta
 hårdningen så den fördiga verkan som
 gör eggskärpan. Det var ju de Belgiska
 Vallonsmederna som lade svensken
 att klåda på rätt sätt. Och som de kom-
 mo hit på 1600-talet får vi väl desse
 antaga att såväl "Skären"
 som här m.fl. eggjäre kom i Trä-
 bruk. Jag menar här dess rätta
 hårdning Lie

113

Anders Persson hade ett litet småbruk
med en häst som han regelbundet kom
med vajer försommars med sina Lias o
knivar samt diverse eggjärn. Hans hem
var vid Vätlanda. Ett spårde med Mäsa
var inte brukligt i min barndom men
väl med Lias. Men liessmederna äro
nu inte mera till redan slätter och kör
de maskinerna kom tid. De Lias som
nu användas på stening mark tillverkas
på fabrik. De äro ej så lätta som A. P. Lias
Liesmederna komma även till Hörby.
Göteborg & Hiviks m.fl. marknader men inte
nu sedan 1800 talade & början av 1900 talade
A. P. var vid pass i 50 års ålder då jag
sist talade och köpte 2 st Lias av honom
det var på Hörby marknad 1923. Han
var sin egen bär med tilljälpe av son

Liesmederna sålde även sina läder
o övriga tillverkningar till järnhand-
lare samt kom även ut till gårdarna.
De hade sina vissa bekanta där de fäst
go ligger och plats för sin häst. De betade
sine häst eller högg själva gräs till kon-
arna. Ja, det var ju flera Liesmeder än f.p.
men de voro solidariska mot varandra så
då de hade varit sina områden att sälja till.
Utbudet gick överens och i år från fäst till som-
r 92 är till smärre med en häst kunde
då inte vara mer än 4 kor kala och små
djur av vinn o fröns såvida det inte fanns ett
bra "Höbot" eller sug. I Håby är det ännu
märknadt den 1:a torsdagen i varje mån.
Lösa 3:e fredagen i varje mån. Men lie-
smederna kom inte förän när det var
till att skorda klöder eller ängsmarkar.

4

Lianne hade dom dels tora som försål-
des på Marknaden. Helt beuntade med
5 eller 10 i buntens som försålles till
"Handelsmonnen" som dom då kallade
dessa på 1800 talet. Som järnbruket på sin
nämnda århundrade inte utformade stål
eller järntackor på sätt som nu var
det för en smed ett styvt arbete att tillverka
en Lie, vid en Tran- eller Fotogens lampor
ljus i en mörk smedja. Hur många Lie
dom haunn med sig dag är mig inte be-
kant men 5-8 var nog vanligt med dåtid
ens redskap. En Lie kostade inte mer än
1,25 - 1,50 per styck i parti 80 öre till 1,00 allt
efter antalet Liear. En Gårdfari handlar
var vanligtvis en "Hudman" utan jord-
bruk. En järnhandlare kunde ju försälja
järn eller stältackor i bunt med Liear o s v.

Tillverkning av Lierkraft samt försälj-
ning deraf skedde genom andra träslöjd-
kunniga personer. De kom till som en
Lierkraft hörande med ^{här} Lierkraft. Flan-
sivor Leger samt Träsumpar på 1800
tal till marknader o gräver. De hade
även Brynstenar o. Styrspårar sand o. k.
"Skäror" för stenig mark. Om Lier försälj-
till utlandet är mig icke bekant. Men tro-
ligtvis var det så för det Svenske stället bi-
till och var bekant. Högkonjunktur kan
man väl här nämna 1880 talet då Litter
och Skordemaskiner icke ännu kommit
ut till Lierne. Till skörde med Skäror
skedde så. Man tog under vintern
ett Fång gräs Klöver eller såt Skar det
ta av med Skäran så nära marken som
möjligt för att få så mycket foder som möj-
ligt

Att skörda med Skära var ett arbete som
gavsta på ryggen. Men der dom hade ste-
mig mark kunde dom inte hoppa med lie-
ten Strypspån eller Strypstika, kostade en
dalt. Och om var en trä men utan stegh
medel som man själv fick påtrycks.
Detta bestod av korrad flis o sandsten
Att man slutade att använda Skära var
ju att man rödja undan stenen. Rör-
dikade och Traktiverade så fick större skör-
dar. Sedan kunde man använda Lien
som det Tyddes mera att skörda med.
På man så fick större arealer och hade så
hade man ut dessa i sk. vägar eller fall
Fyra Sex eller Sju dessa med olika växt
följder för olika grödor. Utan en ordnad
växtföljd inget bonande, Santbricks.
Även Bogen fick sin rationella kultiver
enq

7
Till en lie var bsa. hände man på dess
fina klang då man rvingde den mot ett
hårt föremål. Lier fanns i olika längder. Ex.
4-5-6 och 7 korters längder. Fyres fem kvar-
ters och hugga emellan burkens stegar. Lierkraft
fanns såväl omålade som omålade samt kortare
och längre. Lier påsattes skaplet med e s. k.
"Lering" eller tunn Rälling. Till det fastanstäl-
da arbetarna höll arbetsgivaren ller och fick
därför köpa flera ller. Men daglönarna
höll sig själva med "Ledon". På stenig mark
och ovarsam "Flugare" två till tre år. Men
den som höll sig själv med ller många år.
Lieförsäljaren var en varje vår och höst-
röring återkommande person som var väl
känd. Han fick bota till sig själv sin
hust sand mat och foder. Han hade ju
sina bestämda försäljnings områden.

I media och slutet av 1800 talet kostade en lin. pr. stycke 1,25 - 1,00. Nu kostar en Brustolie 12 kr. d. a. s. utan lieskap som för kunde köpas för 2 kr. nu 4,50 - 5 kr pr. stycke. Samma lin användes både till sköld och slätter. Både män o kvinnor på ett bant lemn kunde använda lin o. spara. En smärre lin gick så till. Man satte lieskap emellan båda benen och höll det der stadigast fast tog strykstucken i höger hand samt slöt över och under eggarna tills den blev oss. Brynstunen hade dom på ryggen ifall de råka buzza i sten. På vingar eller fall på 50 - 60 tum. var ju "Hoeri" eller Småron lång på Torpet som för att mäta var stenigt och i dålig kultur. därför att torparen fick ju gå till Hergårdens för att utföra sina östingar "Hoeridagar" eller dagverken enligt

Thontraktet. Här fanns ingen draykraft utan allt måste göras med handkraft. På Bondgårdarna var det två och flera par hästar så det kunde sten och röjningsarbete utföras med Hästkraft. Herrgårdarna hade större resurser att sköta jorden de hade sina egna arbetare samt Torparna att utföra förekommande arbete. Här var det ju stora fält med olika grödor som kunde skördas med Maskinkraft. Det var ju här som Glätter och Skördemaskiner kom före i användning omkring 1885. Tex. på Alnarp som till Plöjning hade en Ingelakomobil vid varje åker som med lina drog en plog fram och tillbaka med en man på plogen. Sedan mere kom Glätter & Gjutubindare som drogs av Tränne hästar. Då var det brukligt att

Glugga omkring. Det vill säga att man
hugga en bred mo ikring det fält som
skulle skördas. Vanligen sker detta med ma-
skin direkt. Skydd för lians ögg hade som
siga daglönare som skulle gå lång väg till
sitt arbete. Det var en träskena som var
böjd efter lians ögg samt uthållet. Några
hopfällbara lior har jag inte sett här på
min ort. På min första lantbruk delar
gård i Västerstad hade jag hyrt en själva-
läggare att hugga. Kommet med en vagn
på 35 tuml. det var år 1896. Efter denna
maskin^{skulle} man sedan binda tikerna för
hand. Maskinen var sådant plöjvis så
stora som en vanlig hävle. Ja, en dag-
lönare som behövde att gå bort på arbete
såg inte med följning när maskinen
tog bort deras följning. Den tiden var så